

ੴ

ਗੁਰਬਾਨੀ ਵਿਚਾਰ

GURBANI CONTEMPLATION

123

ਸਿਮਰਨੁ

SIMRAN

ਸੁਰਤਿ ਸਬਦਿ, ਭਵ ਸਾਗਰੁ ਤਰੀਐ; ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੈ

so with fixed intent on the Guru's word and uttering the
Name, O Nanak, the dreadful world-ocean is crossed

ਭਾਗ - 14

PART - 14

‘KHOJI’

ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ 'ਪ੍ਰੇਮ ਸਰੂਪ' ਹੈ, ਤਦੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਪੁਰਖ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਰਚੀ ਹੋਈ ਕਾਇਨਾਤ ਨਾਲ ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਦਾ ਅਤਿਅੰਤ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਉਹ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰ ਸੰਭਾਲਦਾ, ਪਾਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦਾ ਸੁਭ-ਚਿੰਤਕ ਹੈ।

ਸਾਰਿ ਸਮਾਲੈ ਨਿਤਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਗਲਿ ਲਾਵੈ ॥

(ਪੰਨਾ-੬੧੭)

ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰੇ ਇਤ ਉਤ ਸਦਾ ਸਹਾਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੧੩)

ਸਭ ਕੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸ੍ਰਬ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਸਰਬ ਘਟਾ ਆਧਾਰਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੨੨੦)

ਅਸੀਂ 'ਜੀਵ' ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਇਲਾਹੀ ਪ੍ਰੀਤ, ਪ੍ਰੇਮ, ਪਿਆਰ ਦੀ ਚਿਣਗ ਜਾਂ ਕਿਰਨ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੈ। ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾ ਲਈ ਇਹ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਰਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਇਲਾਹੀ ਪਿਆਰ ਦੀ 'ਚਿਣਗ' ਰੱਖੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ 'ਪਰਮੇਸ਼ਰ' ਆਪਣੀ ਅੰਸ਼ 'ਜੀਵਾਂ' ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰ ਸਕੇ ਤੇ ਉਸਦੀ 'ਅੰਸ਼' ਆਪਣੀ 'ਇਲਾਹੀ ਮਾਂ' ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਪਿਆਰ ਦਾ ਜਵਾਬ (response) ਦੇ ਸਕੇ।

ਇਸ ਪਿਆਰ ਵਿਚ 'ਦੈਵੀ-ਖਿੱਚ' ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ Divine gravity ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਜ਼ਰੇ-ਜ਼ਰੇ ਅੰਦਰ —

ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਵੱਲ

ਤੇ

ਇਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ

ਇਹ ਇਲਾਹੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਖਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੈਵੀ-ਖਿੱਚ (cosmic attraction) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੂਰਜ, ਚੰਦਰਮਾ, ਧਰਤੀ ਤੇ ਗਣਤਾਰੇ ਵੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਰਤਾ ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਵੱਲ ਸਦੀਵੀ ਖਿੱਚ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੈਵੀ ਖਿੱਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਤ, ਪ੍ਰੇਮ, ਪਿਆਰ, ਨੇਹੁੰ ਆਦਿ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਇਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਨਾਮ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

'ਆਤਮਿਕ-ਮੰਡਲ' ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਖਿੱਚ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਜ਼ਰੇ-ਜ਼ਰੇ ਅੰਦਰ — ਗੁੱਝੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਸੂਲਾਂ, ਅਥਵਾ 'ਹੁਕਮ' ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਇਨਾਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ

The Timeless-Being is 'Love-Personification' and that is why He is known as the 'Loving Personality'. He bears unlimited love for His Own creation. He protects and looks after His beings and is forever their well-wisher.

His slave, he ever preserves and cherishes and, with love, hugs him to his bosom.

617

My Lord is ever a succourer of mine, both here and hereafter.

1213

Thou art the Beloved of all the Cherisher of all and the Mainstay of all hearts. 1220

We humans are the off spring of the Supreme Lord; That is why, there exists in us a spark of the Divine love, affection and attachment. The Supreme Lord, **for the fulfillment of His deep love** has created this universe and in it has placed the spark of Divine Love, so that the **Supreme Lord** can love His **beings** (off spring) and His off spring can in return respond to the Divine Love of the 'Divine Mother'.

In this love there is a 'Divine pull' which is also called Divine gravity.

In this way in the Creation's most minute particle **this pull of the Divine Love is naturally prevalent -**

**Towards the Timeless Being
and**

Towards one another

The sun, the moon, the earth and all the stars are under the pull of this (cosmic attraction) and **are eternally experiencing the Divine pull** towards one another and towards their Creator, the Timeless Personality. This Divine attraction is called love, affection, attachment etc. and *Naam or Shabad*.

The eternal pull of the 'spiritual sphere' in the cosmos' most minute particle, according to **some hidden natural laws or 'Hukam'** (Divine Will), is keeping all the various parts of the universe in absolute -

‘ਤੋਲ’ (balance) ਵਿਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ । ਇਸੇ ਲਈ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਜੁਗਾਂ-ਜੁਗਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬੱਝੀ ਹੋਈ ਇਲਾਹੀ ‘ਹੁਕਮ’ ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ ਵਿਚ ਇਕਸਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਜਦ ਕਦੇ ਇਸ ਕੁਦਰਤੀ ਤੋਲ (natural balance) ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਘਨ (disturbance) ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਭੜਬੁ ਮੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ-ਭੁਚਾਲ, ਹੜ੍ਹ, ਤੂਫਾਨ, ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਆਦਿ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਸਾਡਾ ਹਉਮੈ-ਵੇੜਿਆ ਮਨ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਉਕਤੀਆਂ-ਜੁਗਤੀਆਂ, ਸਿਆਣਪਾਂ ਆਦਿ ਘੋਟ-ਘੋਟ ਕੇ ‘ਆਪਣੇ ਹੀ ਭਾਣੇ’ ਵਿਚ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਲ-ਲਿਖੇ ‘ਹੁਕਮ’ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਕੇ ਇਲਾਹੀ ਪ੍ਰੀਤ ਤਾਰ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਇਲਾਹੀ ਮਾਂ’ ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਗੋਦ, ਪਿਆਰ, ਸੁੱਖ ਅਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਆਦਿ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।

ਜੇਕਰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਤਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਲਬ ਬੁਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਣੀਆਂ ਪੈਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਸਾਡੀ ‘ਸੁਰਤ’ ਦੀ ਤਾਰ ਅੰਤਰਆਤਮੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦ, ਨਾਮ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ‘ਜੀਵਨ-ਰੋ’ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨ ਉਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਉਮੈ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਵਿਚ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਂਦੇ ਤੇ ਦੁਖ-ਕਲੇਸ਼ ਭੋਗਦੇ ਹਾਂ ।

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਮੁੜ ਆਪਣੀ ਇਲਾਹੀ ਮਾਂ ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਗੋਦ ਦਾ ਪਿਆਰ ਮਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅੰਤਮੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ‘ਸਿਮਰਨ’ ਦੁਆਰਾ ‘ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ’ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ । ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੀ ਆਤਮਿਕ ਮੰਜ਼ਿਲ ‘ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ-ਲਿਵਲੀਨ’ ਹੈ ।

ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤਿ ਲਿਵਲੀਨ ਪਰਬੀਨ ਭਏ

ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਏਕੈ ਏਕ ਪਹਿਚਾਨੀਐ । (ਕ.ਭਾ.ਗੁ:-੧੪੭)

ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਅਲਖ ਲਖਾਏ । (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ:-੫/੧੫)

ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਰਨਾਂ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ । ਜਦ ਇਹ ਕਿਰਨਾਂ ਆਤਮੀ ਸ਼ੀਸ਼ੇ (convex lens) ਨਾਲ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਇਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਬਲ ਕਿਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਦੀ ਗਰਮੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਤਨੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਖਿੰਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਕਾਗਜ਼ ਉਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਜਾਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਜਾਂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ ਖੱਚਤ ਹੋ ਕੇ ਖਿੰਡੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਕਾਰਣ ਸਾਡਾ ਮਨ ਅਤਿ ਨਿਰਬਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਤੇ ਘਬਰਾ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਉਬਲ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ । ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਨੁਕਤੇ ਤੇ ‘ਇਕਾਗਰ’ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ‘ਸੁਰਤ’ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਐਸੀ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋਈ

balance and harmony. That is why the whole Creation since time immemorial, **bound with the flow of the ‘Hukam’** (Divine Will) is running its course consistently.

Whenever there is a disturbance in this (**natural balance**), then the world is **stricken with panic** - for example, during earthquakes, floods, typhoons, diseases etc.

In the same way when our ego-centered mind, with God given wisdom performs tasks, creates schemes and functions by its **‘own rules’**, then turning away from **‘Hukam’** (Divine Will), which is ingrained within us, we break off from the Divine Love string. This deprives us of the **‘Divine Mother’s’ warm bosom**, love, happiness and all other forms of blessings.

If there is any defect in the electric wire, the bulb goes off and we flounder in darkness. Similarly, if the **wire of our spiritual ‘Consciousness’** within breaks off from God’s Word, *Naam, Hukam* or ‘Life-current’, then the **darkness** of ignorance **prevails** upon our mind and we flounder in the doubt-ridden fallacies of our ego and experience **suffering and affliction**.

If we wish to enjoy again the love of the warm bosom of our Divine Mother, then we must **turn inwards** into our being and practice contemplation of **‘Shabad-Surat’** (WordlessWord-Consciousness) through **‘Simran’**. **According to Gurmat our spiritual destination is, to be engrossed in the ‘Shabad-Surat- Contemplation’.**

Linking the attention with Shabad-Consciousness one becomes aware.

The Perfect Lord is one, and the One is recognized.

KBG 147

Linking the attention with Shabad-Consciousness the unrecognizable is recognized.

VBG 5/15

Numerous sun-rays are spread all around. When these rays are concentrated through a prism (convex lens), they **become one powerful strong ray** in which the heat of the sun is increased so much that it burns a paper, but the scattered rays have no effect on it.

Similarly, the attention or tendencies of our mind being **absorbed in various thoughts** or things stay scattered. Because of this, our mind has become very weak and we **become upset and angry** over trivial matters. When these tendencies are **concentrated** on a single point, then the result is **‘Consciousness’**. **Such a focused Consciousness -**

ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਬੇਅੰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ-ਰਿਧੀਆਂ-ਸਿਧੀਆਂ, ਜਾਦੂ-ਟੂਣੇ ਆਦਿ ਰਚਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਇਸੇ 'ਸੁਰਤ' ਨੂੰ 'ਸ਼ਬਦ' ਵਿਚ ਜੋੜਨ ਨਾਲ 'ਸੁਰਤ' ਦੀ ਇਕਾਗਰ ਹੋਈ ਦਾਮਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਖਿੰਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਸੜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਨਿਰਮਲ ਹੋਏ ਮਨ ਤੇ ਕਿਸੇ ਸੁਭਾਗੇ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮ ਦੀ 'ਛੋਹ' ਲਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਅੰਤ-ਆਤਮੇ ਅਨੁਭਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ 'ਗੁਰ ਸ਼ਬਦੀ ਗੋਬਿੰਦ ਗਜਿਆ' ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਡੀ 'ਸੁਰਤ' ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗਲਤਾਨ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ 'ਆਤਮ-ਮੰਡਲ' ਦੇ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਰੂਪ' ਦੀ ਬਾਬਤ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਸੋਝੀ ਓਪਰੀ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ 'ਅਨੁਭਵੀ ਇਲਾਹੀ ਗਿਆਨ' ਦੀ ਬਾਬਤ —

ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਫੁਰਸਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ।

'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਵਿਚ ਆਤਮ-ਮੰਡਲ ਦੇ ਅਨੁਭਵੀ-ਤਜਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤੀਵ ਭਾਵਾਂ ਵਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ । ਇਹੋ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਦਾ ਪਾਠ, ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਕਥਾ-ਵਾਰਤਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਸਾਡੇ ਤੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਦੀ ਪਾਰਸ-ਕਲਾ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੀ । ਸਾਡੀ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਵਿਚ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ—

ਸਬਦੁ ਨ ਚੀਨੈ ਕਥਨੀ ਬਦਨੀ ਕਰੇ ਬਿਖਿਆ ਮਾਹਿ ਸਮਾਨੁ ॥

(ਪੰਨਾ-੩੯)

ਤ੍ਰੈਗੁਣ ਪੜਹਿ ਹਰਿ ਤਤੁ ਨ ਜਾਣਹਿ ॥

ਮੂਲਹੁ ਭੁਲੇ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਨ ਪਛਾਣਹਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੮)

ਉਪਦੇਸੁ ਕਰੇ ਆਪਿ ਨ ਕਮਾਵੈ ਤਤੁ ਸਬਦੁ ਨ ਪਛਾਣੈ ॥

(ਪੰਨਾ-੩੮੦)

ਏਕੁ ਸਬਦੁ ਤੂੰ ਚੀਨਹਿ ਨਾਹੀ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਜੂਨੀ ਆਵਹਿਗਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੪੩੪)

ਜਦ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਪਦਾਰਥ ਨਾਲ 'ਸੰਗਤ' ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਗੁਣ-ਔਗੁਣ ਕਬੂਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਅਸੀਂ 'ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Gives rise to unlimited power with which various types of mental miracles, magical charms etc. are performed.

By concentrating this 'Consciousness' in the 'Shabad' the power of the concentration burns our scattered and low desires and keeps purifying the mind. The purified mind may experience **Guru's Grace** and at some blessed time when it may receive the 'infection' of *Naam*, within our soul **intuition illumines**, and through the *Gur-Shabad* God Himself manifests.

Generally, our 'Consciousness' is absorbed in the miracles of the '*Mayaci world*'. This is due to our limited/superficial knowledge or awareness of the '**Divine World**' 'illuminated intuition'. In reality, about the '**Divine Intuitional Wisdom**' we -

do not know

do not see the need

have no time

In '*Gurbani*' the **intuitional-experiences** of the Divine-World are clearly mentioned but our attention does not go towards their innate meaning. This is why, doing *Path* (reading scripture), *Kirtan* and lectures on '*Gurbani*', there is no philosopher's '**touch stone effect**' of '*Gurbani*' on us. This state of ours is illustrated by '*Gurbani*' as such -

He reflects not on the Word but utters mere words from mouth and is engrossed in sins.

39

Men read treatises dealing with three qualities and understand not the Quintessence of God.

They forget the primal Being and recognize not the Guru's hymns.

128

He imparts instruction, but himself practices not. He realizes not the quintessence of the Name.

380

The one Lord thou rememberest not, so thou shalt enter the womb, again and again.

434

Similarly, when we contemplate on the '**WordlessWord-Consciousness**' and practice it -

ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ 'ਆਤਮ-ਮੰਡਲ' ਦੇ ਦੈਵੀ ਗੁਣ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਾਨੂੰ 'ਮਾਇਆ ਮੰਡਲ' ਵਿਚ ਹੀ ਫਸਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਪਰ 'ਆਤਮ-ਮੰਡਲ' ਦੀ ਅਨੁਭਵੀ-ਵਿਚਾਰ ਸਾਨੂੰ ਮੋਹ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਕੇ 'ਆਤਮ-ਮੰਡਲ' ਦੇ ਅਸਚਰਜ ਵਿਸਮਾਦੀ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਅਨੁਭਵੀ ਤਜਰਬੇ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ।

'ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ' ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਅਥਵਾ ਖੋਜ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਮਾਇਆ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਲਈ ਕਿਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ।

ਭਾਵੇਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵੱਜੋਂ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਮਾਇਕੀ ਲਾਭ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੁਖ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ 'ਆਤਮਿਕ-ਗਿਆਨ' ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿਰੇ-ਪੁਰੇ ਮਾਇਕੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਗਲਤ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹਰ ਪਾਸੇ ਅਸ਼ਾਂਤੀ, ਦੁਖ-ਕਲੋਸ਼, ਭਿਆਨਕ ਰੋਗ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਲੜਾਈਆਂ ਕਾਰਣ ਬੇਅੰਤ ਤਬਾਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ ਆਤਮਿਕ-ਖੋਜ ਸਦਕਾ ਅਨੇਕਾਂ ਇਲਾਹੀ ਦਾਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ -

- ਮਾਇਕੀ ਸੁਖ
- ਆਤਮ-ਸੁਖ
- ਸ਼ਾਂਤੀ
- ਸਦੀਵੀ ਖੁਸ਼ੀ
- ਆਤਮ-ਰੰਗ
- ਆਤਮ-ਰਸ
- ਪ੍ਰਿਮ-ਰਸ

ਆਦਿ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

'ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ' ਦਾ ਗਿਆਨ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੀ ਰੂਹ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਆਤਮ ਮੰਡਲ ਦੀ ਖੋਜ ਦਾ ਅਨੁਭਵੀ-ਗਿਆਨ ਸਾਡੀ 'ਰੂਹ' ਦੇ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਜਨਮਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

'ਬੁਧੀ' ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ 'ਨੁਕਤੇ' ਦੀ ਖੋਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ 'ਅਨੁਭਵੀ ਤਤ-ਗਿਆਨ' ਦੁਆਰਾ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਲੋਕ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸੋਝੀ ਅਥਵਾ 'ਗਿਆਨ' ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਪਰ ਅਸੀਂ 'ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜਾਂ' ਰਾਹੀਂ ਸਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਰਤੇ - ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਭੁਲਾਈ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ।

we naturally acquire the Divine Virtues of the 'Divine World'.

The study of the *Mayaci world's* subjects keeps us engrossed in the 'Maya world', but the **intuitional contemplation** of the 'spiritual world' takes us out of the sphere of *Maya* attachments and into the **wonderful ecstatic experiences/ knowledge** of the **intuitional/spiritual world**.

We spend all our lives and large sums of money in **studying** or **researching** the '*Mayaci world*', but no expenditure is needed to research the WordlessWord-Consciousness within: nor is there a need to go to any foreign country.

Although through the results of scientific research, man has acquired unlimited **Mayaci benefits** and bodily comforts, yet without '**spiritual wisdom**', the wrong use of **only Mayaci science** throughout the world has brought about agitation, trouble-afflictions, frightful diseases and dreadful wars causing unlimited destruction.

On the other hand, through **intuitional spiritual research** numerous Divine gifts such as -

- materialistic comforts
- spiritual well being
- peace
- eternal happiness
- spiritual love
- spiritual relish
- God-love

etc. can be easily obtained.

The knowledge of the '*Mayaci world*' does not go with our souls after death, but the research of the **intuitional wisdom** of the **spiritual world** goes with our 'soul' in future lives - **guiding and helping us all the way**.

Through the '**intellect**' we can do research on **one aspect** of nature, but through the **realization of intuitional quintessence** we can get a complete **awareness/knowledge of this world and the next**.

But, we are so absorbed in exploring and probing the Creation through scientific research that we have forgotten the Creator of Creation - the Timeless Lord.

ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਇਉਂ ਤਾੜਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ —

ਤੈਗੁਣ ਪੜਹਿ ਹਰਿ ਤਤੁ ਨ ਜਾਣਹਿ ॥
ਮੂਲਹੁ ਭੁਲੇ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਨ ਪਛਾਣਹਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੮)

ਮਾਇਆਧਾਰੀ ਅਤਿ ਅੰਨਾ ਬੋਲਾ ॥
ਸਬਦੁ ਨ ਸੁਣਈ ਬਹੁ ਰੋਲ ਘਚੋਲਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੩੧੩)

ਮੂਰਖੁ ਸਬਦੁ ਨ ਚੀਨਈ ਸੂਝ ਬੂਝ ਨਹ ਕਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੩੮)

ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹਾਂ — ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੁਖ ਅਰਾਮ ਲਈ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਉੱਦਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਹਾਂ ! ਮਾਇਕੀ ਗਿਆਨ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂ ਖੋਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਰਤਾ ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਮਰਨ ਦੁਆਰਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਰਚੀ ਹੋਈ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਕੇ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਪਾਠ-ਪੂਜਾ, ਕਰਮ-ਕ੍ਰਿਆ ਆਦਿ ਵਿਚ ਹੀ ਮਸਤ ਹਾਂ, ਮਨ ਨੂੰ ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਨੂੰ —

ਸੋਝੀ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਜਾਚ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਮਾਇਕੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਖੋਜੀ, ਗਿਆਨੀ, ਵਿਗਿਆਨੀ ਤੇ ਫਿਲਾਸਫਰ ਤਾਂ ਬੇਅੰਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅੰਤ੍ਰਆਤਮੇ ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ ਦਾ ਖੋਜੀ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ —

ਐਸੇ ਜਨ ਵਿਰਲੇ ਸੰਸਾਰੇ ॥
ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਹਿ ਰਹਿ ਨਿਰਾਰੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੩੯)

ਤੇ ਵਿਰਲੇ ਸੈਂਸਾਰ ਵਿਚਿ ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਹੋਇ ਮਿਰਗ ਮਰੰਦੇ ॥
(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੨੮/੧੭)

ਰਾਗ ਨਾਦ ਸਭ ਕੇ ਸੁਣੇ ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਸਮਝੇ ਵਿਰਲੋਈ ॥
(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੧੫/੧੬)

ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕੇ ਵਿਰਲਾ ਬੁਝੇ ॥
ਆਪੁ ਮਾਰੇ ਤਾ ਤਿਭਵਣੁ ਸੂਝੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੦)

‘ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ’ ਦਾ ਸਰੂਪ ‘ਆਤਮ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਾਇਆ ਦੇ ਘੋਰ ਅੰਧਕਾਰ ਵਿਚ ਜਦ ਕਦੇ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ‘ਸਿਮਰਨ’ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਡੇ ਉਨਮਨ ਉਤੇ ਆਤਮ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਲਿਬਕ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਅਨੁਭਵੀ-ਗਿਆਨ

On this subject *Gurbani* admonishes us thus:

Men read treatises dealing with three qualities and understand not the Quintessence of God. They forget the Primal Being and recognize not the Guru's hymns. 128

The man attached to mammon is very blind and deaf.

He hears not the name and makes a great uproar and tumult. 313

The fool contemplates not the Name.

He has no understanding and comprehension. 938

This does not mean that we should not do research in science. As long as we are living in this world we have to make every effort for the happiness and comfort of our lives.

Indeed! while studying and researching worldly scientific knowledge it is equally necessary to **remember** our **Creator - the Timeless Personality** through *Simran* and **appreciate/show affection** for His **Divine Creation through contemplation**.

We are absorbed in the physical reading of scriptures, worship, rituals etc.

Turning our mind inwards, we do not -

have the awareness

know the method

feel the need

The researchers, scholars, scientists and philosophers of *Mayaci* creation are found in abundance, **but rare is the intuitional researcher of the WordlessWord- Consciousness: -**

Rare are such persons in this world who reflect over the Guru's word and remain detached. 1039

Being in love with Shabad-Consciousness, who like a deer are prepared to die, such ones are rare indeed in this world. VBG 28/17

All hear the sound and classical music but only a few understand the Shabad-Consciousness. VBG 15/16

Rare is the person who understands Gurbani. When man effaces his self-conceit, then does he come to acquire the knowledge of the three worlds. 120

The Form of the ‘Timeless Personality’ is ‘Divine-Illumination’ which is manifesting and pervading in the Creation through *Shabad* or *Naam*.

In the pitch darkness of *Maya*, when participating in the *Sadh Sangat* and doing ‘*Simran*’ a **flash of the spiritual light falls on our intuitional mind**, we experience in our heart the **living intuitional wisdom**.

ਪ੍ਰਜਵਲਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਤਮ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਝਲਕਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ 'ਤੱਤ-ਸ਼ਬਦ' ਨੂੰ—

ਬੁਝਣਾ

ਸੀਝਣਾ

ਚੀਨਣਾ

ਪਹਿਚਾਨਣਾ

ਮਾਨਣਾ

ਹੀ 'ਅਨੁਭਵੀ ਤੱਤ ਗਿਆਨ' ਹੈ ।

'ਆਤਮ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦੇ ਮੰਡਲ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਝਲਕਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਬੁਝਣਾ

— ਸਾਡੀ ਸੀਮਿਤ ਬੁਧੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ।

ਪੜ੍ਹੀਐ ਗੁਨੀਐ ਨਾਮੁ ਸਭੁ ਸੁਨੀਐ ਅਨਭਉ ਭਾਉ ਨ ਦਰਸੈ ॥

ਲੋਹਾ ਕੰਚਨੁ ਹਿਰਨੁ ਹੋਇ ਕੈਸੇ ਜਉ ਪਾਰਸਹਿ ਨ ਪਰਸੈ ॥

(ਪੰਨਾ-੯੭੩-੭੪)

ਚੀਨਤ ਚੀਤੁ ਨਿਰੰਜਨੁ ਲਾਇਆ ॥

ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਤੋ ਅਨਭਉ ਪਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੩੨੮)

ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਜਾਣੀਐ ਤਉ ਅਨਭਉ ਪਾਵੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੨੫)

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵਲੀਣੁ ਹੋਇ ਅਨਭਉ ਅਘੜ ਘੜਾਏ ਗਹਣਾ ॥

(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੧੮/੨੨)

ਗੁਰਬਾਣੀ 'ਆਤਮ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਵਿਚੋਂ ਉਚਰੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ 'ਤੱਤ-ਸਾਰ' ਅੰਤੀਵ ਭਾਵ ਸਾਡੀ ਸੀਮਿਤ ਬੁਧੀ ਦੀ ਛਾਣ-ਬੀਣ, ਸਮਝ ਤੇ ਪਕੜ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੈ । ਇਸੇ ਕਾਰਣ ਅਸੀਂ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਦੇ ਗੁਝੇ ਭਾਵਾਂ ਤੇ ਭੇਦਾਂ ਦਾ ਆਤਮਿਕ ਰੰਗ-ਰਸ ਮਾਨਣ ਤੋਂ 'ਅਸਮਰਥ' ਹਾਂ । ਅਸੀਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਬੁਧੀ ਅਨੁਸਾਰ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਦੇ ਅੱਖਰੀ ਅਰਥ ਜਾਂ ਭਾਵ ਦੇ ਓਪਰੇ ਜਿਹੇ ਵੀਚਾਰ ਨਾਲ ਹੀ 'ਸੰਤੁਸ਼ਟ' ਹਾਂ । ਇਸ ਭੁਲੇਖੇ ਬਾਬਤ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਇਉਂ ਤਾੜਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ —

ਸਬਦੁ ਨ ਚੀਨੈ ਕਥਨੀ ਬਦਨੀ ਕਰੇ ਬਿਖਿਆ ਮਾਹਿ ਸਮਾਨੁ ॥

(ਪੰਨਾ-੩੯)

ਏਕੁ ਸਬਦੁ ਤੂੰ ਚੀਨਹਿ ਨਾਹੀ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਜੂਨੀ ਆਵਹਿਗਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੪੩੪)

ਸਬਦੁ ਨ ਜਾਣਹਿ ਸੇ ਅੰਨੇ ਬੋਲੇ ਸੇ ਕਿਤੁ ਆਏ ਸੰਸਾਰਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੬੦੧)

ਪੜਹਿ ਮਨਮੁਖ ਪਰੁ ਬਿਧਿ ਨਹੀ ਜਾਨਾ ॥

ਨਾਮੁ ਨ ਬੁਝਹਿ ਭਰਮਿ ਭੂਲਾਨਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੦੩੨)

It is through **such flashes on the illumined intuition** that the '**Shabad-essence**' can be: -

comprehended

dealt with

known

identified

enjoyed

and this is the '**essence of intuitional wisdom**'.

To **understand and comprehend** these flashes of 'Divine illumination' is beyond the sphere of our limited our limited intellect.

The mortals read, hear and reflect upon the innumerable Names of the Lord, but they can see not the Embodiment of gnosis and love.

How can iron become invaluable gold if it touches not the philosopher's stone?
973-74

When, by meditation I attached my mind with the Pure One, says Kabir, then did I obtain the Fearless Lord.

328

When by Guru's grace man obtains true understanding, then finds he, the fearless Lord.

725

When one's Consciousness is totally absorbed in the Shabad the intuitive mind will help to fashion jewelry from gold (meaning the intuitive mind will convert the worldly mind into a Divine mind.).
VBG 18/22

Gurbani has emerged from the intuitive '**Divine Illumination**' and for this reason the '**quintessence**' and the **innate meaning of Gurbani** is beyond the reach and grasp of our limited intellect. That is why we are **incapable of enjoying the spiritual hue of the hidden intuitive meanings** of '**Gurbani**'. **With our respective intellects** we are **superficially 'satisfied'** with the literary meaning or message of '**Gurbani**'. About this fallacy, '**Gurbani**' admonishes us as follows -

He reflects not on the Word but utters mere words from mouth and is engrossed in sin.

39

*The One Lord thou remember not, so you shall enter the womb repeatedly
Blind and deaf are they who know not the Name. What for did they come into the world?*

601

The perverse men read, but know not the way

They understand not the Name and stray in doubt.

1032

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਅਲਪਗ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ 'ਸ਼ਬਦ' ਦੇ 'ਅੱਖਰੀ ਸਰੂਪ' ਨੂੰ ਹੀ ਸੁਣਨ, ਸਮਝਣ, ਵਿਚਾਰਨ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ 'ਤੱਤ-ਸ਼ਬਦ' ਦਾ ਕੋਈ ਗੁੱਝਾ 'ਭੇਦ' ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 'ਅਨੁਭਵ' ਦੁਆਰਾ ਹੀ —

ਜਾਣਿਆਂ
ਬੁਝਿਆ
ਚੀਨਿਆਂ
ਸੀਝਿਆ
ਪਹਿਚਾਣਿਆ
ਵਿਚਾਰਿਆ
ਕਮਾਇਆ
ਧਿਆਇਆ
ਵਸਾਇਆ
ਪਿਆਰਿਆ
ਭੁੱਚਿਆ

— ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਦੇ ਅੱਖਰੀ ਅਤੇ ਭਾਵ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣੇ । ਸਰਗੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ 'ਗੁਰ-ਸ਼ਬਦ' ਦੇ ਅੱਖਰੀ ਸਰੂਪ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਦੇ ਲੜ ਲੱਗਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਉ-ਭਾਵਨੀ ਨਾਲ ਪਾਠ, ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਤਮਿਕ ਪੰਧ ਲਈ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ।

ਪਰ-ਜਿਸ 'ਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਵਿਚੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਤਰੀ ਹੈ ਉਸ 'ਅਨੁਭਵੀ-ਦੇਸ', ਅਥਵਾ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਮੰਡਲ' ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ

ਸਤਿ ਸੰਗਤਿ
ਅਤੇ
ਸਿਮਰਨ

ਹੀ ਕਾਰਗਰ ਸਾਧਨ ਹਨ !

ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ — 'ਮਾਨਸਿਕ' ਅਤੇ 'ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲਾਂ' ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ।

ਪਰ ਮਾਨਸਿਕ ਦਿਮਾਗੀ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਘਾਲਣਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ 'ਧਾਰਮਿਕ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੀ ਟੀਸੀ' ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਸਾਡਾ ਭਰਮ ਹੈ ।

ਅਸਲ ਵਿਚ 'ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ' ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਘਾਲਣਾ ਸਾਧਨ ਹਨ — ਪੂਰਨਤਾ ਨਹੀਂ !

Generally, with our shallow wisdom, we are satisfied with hearing, understanding and discussion of the '*Shabad's word form*' (Gurbani), but in reality, the '*Shabad-Essence*' has some hidden secret which can be -

known
comprehended
understood
discovered
identified
discussed
practiced
meditated
retained
cherished
digested

only through intuition.

This does not mean that we do not need to understand the literary and underlying meanings of '*Gurbani*'. Living in the visible world, we have to follow the '*Gur-Shabad*' in its word form, i.e. '*Gurbani*' and do *Paath* (scripture reading), *Kirtan* (singing hymns), and contemplation with love and affection, which is mandatory for our spiritual journey.

But to go towards the '*Divine-Realm*' from which *Gurbani* has descended, that '*Intuition-Region*' or '*Illuminated-Realm*' -

Sat Sangat
and
Simran

is the only effective way!

That is why it is important for us to have a realization about the system of these two - 'mental' and 'spiritual worlds.'

But it is our fallacy to regard the mental **intellectual knowledge** and the **physical efforts** as '**peak of spiritual destination**'.

In reality to for the '**spiritual world**', physical and mental efforts **are a means - not the end!**

ਸਾਡੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤਾਂ 'ਸ਼ਬਦ ਸੁਰਤ' ਦਾ ਮੇਲ ਹੈ, ਅਥਵਾ ਸਾਡੀ ਸੂਖਮ ਸੁਰਤ ਨੇ 'ਤੱਤ-ਸ਼ਬਦ' ਵਿਚ ਲਿਵਲੀਨ ਹੋਣਾ ਹੈ !

'ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੇ ਮੇਲ ਦੁਆਰਾ ਹੀ 'ਅਨਹਦ-ਪੁਨੀ' ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਨਾ ਹੈ ।

'ਸਿਧ-ਗੋਸ਼ਟ' ਵਿਚ ਸਿਧਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ—

ਤੇਰਾ ਕਵਣੁ ਗੁਰੂ ਜਿਸ ਕਾ ਤੂ ਚੇਲਾ ॥

ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿਤਾ—

ਸ਼ਬਦੁ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਪੁਨਿ ਚੇਲਾ ॥ > (ਪੰਨਾ-੯੪੨)

—ਅਰਥਾਤ ਮੇਰਾ 'ਗੁਰੂ' ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਵਿਚ 'ਸੁਰਤ' ਜੋੜਨਾ 'ਚੇਲਾ' ਬਣਨਾ ਹੈ ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਸਰਪ' ਬੀਨ ਦੇ ਰਾਗ ਦੀ 'ਪੁਨੀ' ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਕੇ ਉਸ 'ਪੁਨੀ' ਦੇ ਮਗਰ-ਮਗਰ ਮੇਲ੍ਹਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਮੋਰ ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਗਰਜ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਪੈਲਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ— ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗਿਆਸ ਨੇ 'ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ 'ਅਨਹਦ ਪੁਨੀ' ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋਣਾ ਹੈ ।

ਜਦ ਮਨ 'ਅਨਹਦ-ਪੁਨੀ' ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਸਮਾਦੀ ਅਸਚਰਜ 'ਰਸ' ਮਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਵਾਹੁ-ਵਾਹੁ' ਦੇ ਆਤਮਿਕ ਹਿੰਡੋਲੇ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸਮਾਦੀ 'ਰੰਗ' ਵਿਚ ਕਹਿ ਉਠਦਾ ਹੈ—

ਮਾਈ ਗੀ ਪੇਖਿ ਰਹੀ ਬਿਸਮਾਦ ॥

ਅਨਹਦ ਪੁਨੀ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਮੋਹਿਓ ਅਚਰਜ ਤਾ ਕੇ ਸੁਾਦ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੨੨੬)

ਅਨਹਦੇ ਅਨਹਦੁ ਵਾਜੈ ਰੁਣ ਝੁਣਕਾਰੇ ਰਾਮ ॥

ਮੇਰਾ ਮਨੋ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਤਾ ਲਾਲ ਪਿਆਰੇ ਰਾਮ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੩੬)

ਦੇਖਹੁ ਅਚਰਜੁ ਭਇਆ ॥

ਜਿਹ ਠਾਕੁਰ ਕਉ ਸੁਨਤ ਅਗਾਧਿ ਬੋਧਿ ਸੋ ਰਿਦੈ ਗੁਰਿ ਦਇਆ ॥

(ਪੰਨਾ-੬੧੨)

ਇਹ 'ਅਨਹਦ ਪੁਨੀ' ਸਾਡੇ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ ਗੁਪਤ ਤੌਰ ਤੇ 'ਆਤਮਿਕ ਡੂੰਘਿਆਈਆਂ' ਵਿਚ ਸਦਾ, ਇਕ-ਰਸ ਗੂੰਜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ।

ਇਹ 'ਅਨਹਦ ਪੁਨੀ' ਹੀ 'ਸ਼ਬਦੁ' ਹੈ !

ਤੱਤ-ਸ਼ਬਦੁ ਹੀ 'ਗੁਰੂ' ਹੈ !!

ਸੁਰਤ ਹੀ ਚੇਲਾ ਹੈ !!!

'ਮਾਇਆ' ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋਈ 'ਸੁਰਤ'—ਸਾਡੇ 'ਬਾਹਰਮੁਖੀ' ਜੀਵ ਦਾ ਕਰਤਵ ਹੈ ।

'ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ 'ਆਤਮਾ ਦੀ ਨਿਰਾਲੀ ਖੇਲੁ ਹੈ ।

Our goal is the union of 'WordlessWord-Consciousness' or our subtle consciousness has to merge in the 'Shabad-Essence'!

It is through the union of 'WordlessWord-Consciousness' that the 'celestial melody' is heard through intuition.

In the 'Sidh Ghost' (discourse), the Sidhas (adepts) asked Guru Nanak -

Who is your Guru and of whom you are the disciple?

In this connection Guru Nanak Sahib answered: -

The Lord is my Guru, whose meditation, I, His disciple, greatly love.

942

- meaning my 'Guru' is the 'Shabad' and merging the 'Consciousness' in the Shabad Guru is to become the 'disciple'.

Like a 'snake' gets charmed with the 'tune' of a flute and intoxicated with that 'tune' dances around following this tune or as the peacock hearing the clouds thunder spreads its feathers in joyful dance - exactly the same way the truth seeker through the practice of WordlessWord-Consciousness is being intoxicated in the 'celestial melody'.

When the mind hears the 'unstruck celestial melody', it enjoys the wonderful ecstatic relish and climbing onto the 'intuitional swing' of great! great! he utters in a state of 'wonderment' -

O my mother I am wonderstruck to see my Lord.

My soul is bewitched by the unstruck melody, wondrous is its relish.

1226

The Divine music plays to the accompaniment of the air of the musical

instruments. My soul, my soul is imbued with the love of my Darling Beloved.

436

Lo, a wondrous thing has happened.

The Lord whose knowledge is spoken of as unfathomable, Him the Guru has enshrined within my mind.

612

This 'unstruck melody' forever in unbroken-relish (Oneness) is echoing secretly in the spiritual depths of our soul.

This 'unstruck melody' is in fact the 'Shabad'!

The 'quintessential-Shabad' is the 'Guru'!!

Consciousness is the disciple!!!

'Consciousness' absorbed in 'Maya' is the 'outward' manifestation of our being.

The cultivation or practice of 'WordlessWord-Consciousness' is the extraordinary internal play of the soul.

ਰੁਣ ਝੁਣੋ ਸਬਦੁ ਅਨਾਹਦੁ ਨਿਤ ਉਠਿ ਗਾਈਐ ਸੰਤਨ ਕੈ ॥
(ਪੰਨਾ-੯੨੫)

ਤਿਨਿ ਕਰਤੇ ਇਕੁ ਚਲਤੁ ਉਪਾਇਆ ॥
ਅਨਹਦ ਬਾਣੀ ਸਬਦੁ ਸੁਣਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੫੪)

ਬਾਵਨ ਅਫਰ ਲੋਕ ਤੇ ਸਭ ਕਛੁ ਇਨ ਹੀ ਮਾਹਿ ॥
ਏ ਅਖਰ ਖਿਰਿ ਜਾਹਿਗੇ ਓਇ ਅਖਰ ਇਨ ਮਹਿ ਨਾਹਿ ॥ ੧ ॥
ਜਹਾ ਬੋਲ ਤਹ ਅਫਰ ਆਵਾ ॥ ਜਹ ਅਬੋਲ ਤਹ ਮਨੁ ਨ ਰਹਾਵਾ ॥
ਬੋਲ ਅਬੋਲ ਮਧਿ ਹੈ ਸੋਈ ॥ ਜਸ ਓਹੁ ਹੈ ਤਸ ਲਖੈ ਨ ਕੋਈ ॥ ੨ ॥
(ਪੰਨਾ-੩੪੦)

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰ-ਸਬਦੁ ਲੈ ਪਿਰਮ ਪਿਆਲਾ ਚੁਪਿ ਚਬੋਲਾ ॥
(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੪/੧੭)

ਕਹਿਬੇ ਕਉ ਸੋਭਾ ਨਹੀ ਦੇਖਾ ਹੀ ਪਰਵਾਨੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੭੦)
ਇਹ 'ਸੂਖਮ-ਤੱਤ-ਸ਼ਬਦ' ਹੀ ਇਲਾਹੀ ਹੋਂਦ ਦਾ -

ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ
ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ
ਸਬੂਤ ਹੈ
ਨੀਸਾਣ ਹੈ ।

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 'ਨਾਮ' ਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਹਨ ।
ਸਬਦੇ ਹੀ ਨਾਉ ਉਪਜੈ ਸਬਦੇ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੪੪)
ਅਨਹਤ ਬਾਣੀ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਜਾਣੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਰਸ ਭੋਗੋ ॥
(ਪੰਨਾ-੯੨੧-੨੨)

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੫੭)
ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਰਤੀ ਜਗ ਅੰਤਰਿ ਇਸੁ ਬਾਣੀ ਤੇ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਪਾਇਦਾ ॥
(ਪੰਨਾ-੧੦੬੬)

ਇਹ ਇਲਾਹੀ 'ਤੱਤ ਸ਼ਬਦ', ਆਪਣੇ 'ਸੋਮੇ' ਨਿਰੰਕਾਰ ਵਾਂਗ, ਅਤਿ ਸੂਖਮ ਤੇ ਅਰੂਪ ਹੈ । ਐਸੀ ਸੂਖਮ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸੂਖਮਤਾਈ ਦੀ ਪੱਧਰ (wavelength) ਉਤੇ ਹੀ ਪਕੜਿਆ ਜਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਲਈ 'ਤੱਤ-ਸ਼ਬਦ' ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਲਈ, ਅਥਵਾ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਮੇਲਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 'ਸੁਰਤ' ਵੀ ਉਸੇ ਸੂਖਮ ਪੱਧਰ (wavelength) ਵਾਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ 'ਜਲੰਧਰ-ਰੇਡੀਉ-ਸਟੇਸ਼ਨ' ਅਤੇ ਸਾਡੇ 'ਰੇਡੀਉ' ਦੇ ਮੀਟਰ-ਸਾਈਕਲ ਇਕੋ ਪੱਧਰ (wavelength) ਜਾਂ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਜਲੰਧਰ-ਰੇਡੀਉ-ਸਟੇਸ਼ਨ' ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸਾਡੇ ਰੇਡੀਉ ਤੇ ਸੁਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

Arising early in the morn and associating with the saint's society, daily hymn thou the melodious celestial strain. 925

*He the Creator-Lord has set afoot a wondrous play.
I hear the Lord's celestial Gurus Word.* 1154

*Through these 52 letters the three worlds and all else are described.
These letters shall perish. That imperishable Lord's cannot be described through these letters.
Where there is speech (words), there the mind remains not stable.
Both in speech and silence, He, the Lord abides.
As He is, none can know Him as such.* 340

*Taking the Waheguru Gur-Shabad from the Guru (the Gursikh) drinks quietly from the container of love. V BG 4/17
Its sublimity can be described not. it can only be seen and realized. 1 370*

This 'sublime - *Shabad*-Essence' is the
manifestation
symbol
illumination
proof
identification

of Divine existence. The *Shabad* and 'Naam' are the expression and manifestation of spiritual illumination.

*By Guru's instruction the Name wells up in the mind and by Guru's instruction, the mortal is united in the Lord's union. 644
By Guru's instruction, I have realized the unbeaten music and enjoy the Divine relish of God's Name. 921 -22*

*By Guru's instruction, he repeats the Lord's Name. 1057
The Gurbani pervades the whole world and through this Word, the Lord's Name is obtained. 1066*

This Divine '*Quintessential Shabad*' like its 'Source', the Lord, is very subtle and formless. Such a subtle substance can only be captured or realized on a similar slender wavelength.

That is why to capture the 'Shabad-Essence' or to establish a link with the *Shabad*, our 'Consciousness' too should be of the same slender wavelength. For example, if 'Jalandhar Radio station' and our 'radio' are on the same meter-cycle wave length or number, then only the two can get connected and the voice from 'Jalandhar Radio Station' can be heard on our radio.

‘ਸੂਖਮ ਸੁਰਤ’ ਵਿਚ ਇਹ ਸਮਰਥਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ —

ਰੱਬੀ ਭੈ
ਰੱਬੀ ਵਿਸਮਾਦ
ਦੈਵੀ ਪ੍ਰੇਮ
ਅਨਹਦ ਨਾਦ
ਨਾਮੁ ਧੁੰਨ

ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਤੈਗੁਣੀ ਮਾਇਆ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ‘ਤੱਤ-ਸਬਦੁ’ ਵਿਚ ਸਮਾ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਸੂਖਮ ਸੁਰਤ ਦੀ ਦਾਤ 84 ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ‘ਮਨੁੱਖ’ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ।

ਹਥ ਪੈਰ ਦੇ ਦਾਤਿ ਕਰ ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਸੁਭ ਦਿਸਟਿ ਦੁਆਰੇ ॥

(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੧੮/੩)

ਜਿਵੇਂ ‘ਸਬਦੁ’ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ‘ਪੁਲ’ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰਤ ਵੀ ‘ਸੂਖਮ ਤੱਤ ਸਬਦੁ’ ਅਤੇ ਸਬੂਲ ਅੱਖਰੀ ਸਬਦ ਵਿਚਕਾਰ ਉਲਥਾਕਾਰ (interpreter) ਹੈ । ਇਹ ਸੂਖਮ ‘ਤੱਤ-ਸਬਦੁ’ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਕੇ ਸਬੂਲ ਦਿਸ਼ਟਮਾਨ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ! ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਬੂਲ ਦਿਸ਼ਟਮਾਨ ਅੱਖਰੀ ‘ਗੁਰਬਾਣੀ’ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਦੈਵੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤ੍ਰਆਤਮੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰਕੇ ਆਤਮਿਕ ਰਸ ਮਾਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

‘ਸੁਰਤ’ ਹੀ ਨਿਰੰਕਾਰ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ‘ਤੱਤ-ਸਬਦੁ’ ਰੂਪੀ ‘ਪੁਲ’ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਮਾਇਕੀ ਭਵਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਜੈਸੇ ਜਲ ਮਹਿ ਕਮਲੁ ਨਿਰਾਲਮੁ ਮੁਰਗਾਈ ਨੈ ਸਾਣੇ ॥

ਸੁਰਤਿ ਸਬਦਿ ਭਵ ਸਾਗਰੁ ਤਰੀਐ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੇ ॥

(ਪੰਨਾ-੯੩੮)

ਪਰ ਇਸ ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ ਸੂਖਮ ‘ਖੇਲੁ’ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ‘ਸਾਧਸੰਗਤ’ ਅਤੇ ‘ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦੁ’ ਦੁਆਰਾ ‘ਸਿਮਰਨ’ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬੁਝਿਆ-ਜਾਣਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਣਿਆਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ —

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਸਾਵਧਾਨ

ਗੁਰਮੁਖਿ ਪੰਥ ਚਲੈ ਪਗੁ ਧਾਰੈ । (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੩੭/੨੭)

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਸਾਧਸੰਗਿ

ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਅੰਦਰਿ ਆਣੈ । (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੬/੧੯)

ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਗੁਰੁ ਸਬਦੁ ਕਮਾਈ । (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੧੬/੧)

ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਗੁਰੁ ਸਬਦ ਵਿਲੋਵੈ । (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੨੯/੯)

ਜਦ ਕਦੇ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਵਿਚ ‘ਸਿਮਰਨ’ ਕਰਦਿਆਂ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦਾ

The ‘subtle Consciousness’ has such a power that it can while experiencing —

Divine awe
Divine ecstasy
Divine love
Infinite melody
Melody of the Naam

through intuition, can tear down the boundaries of Maya’s three-fold qualities, and merge in the ‘Shabad-Essence’. Out of the 84 lakh (840 thousand) lives, only man has received this gift of the Subtle Consciousness.

The hands and legs etc. are the gifts the Lord has bestowed, Shabad-Consciousness through the ears and the precious eyes His merciful looks have blessed. VBG 18/3

Just as the ‘Shabad’ is the bridge between the world and the Formless Lord, Consciousness is the interpreter between the ‘subtle essence Shabad’ and the visible written Shabad. It can realize the subtle ‘Shabad essence’ and express it in written words, just as in Gurbani! In the same way it can internally realize the Divine virtues which are narrated in the written words of Gurbani and enjoy the spiritual relish.

It is the ‘Consciousness’ that can realize the ‘bridge’ of ‘Shabad-Essence’ between the world and Formless Lord, and ferry man across the dreadful Mayaci ocean.

As a lotus flower remains unaffected in water, as also a duck that swims and becomes not wet, so with fixed intent on the Guru’s word and uttering the Name, O Nanak, the dreadful world ocean is crossed. 938

But this inward mysterious ‘play’ can only be known - comprehended and enjoyed by doing Simran in the ‘Sadh Sangat’ with the Grace of the Guru. This point is illustrated in the verses of Bhai Gurdas thus:

By focusing the attention on Shabad-Consciousness the Gurmukh takes a step and finds the path. VBG 37/ 27

By focusing the attention on Shabad-Consciousness in the Sadh Sangat man by Guru’s Grace goes within. VBG 6/19

Practice the Guru’s Shabad in the Sadh Sangat. Repeat the Guru’s Shabad in the Sadh Sangat VBG 16/1 VBG 29/9

Sometimes while doing ‘Simran’ in Sadh Sangat, the mind becomes pure -

ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਉਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਸੂਖਮ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ —
 ਲਿਸ਼ਕ ਪੈਦੀ ਹੈ
 ਛੋਹ ਲੱਗਦੀ ਹੈ
 ਚੋਟ ਲੱਗਦੀ ਹੈ
 ਜੀਓ ਜਾਣੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਮਨ ‘ਉਨਮਨ’ ਹੋ ਕੇ ‘ਸੂਖਮ ਸੁਰਤੀ’ ਦੁਆਰਾ —
 ‘ਨਾਮ’
 ‘ਸਬਦ’
 ‘ਜੀਵਨ-ਰੋ’
 ‘ਹੁਕਮ’
 ਨੂੰ ਬੁੱਝਕੇ, ਜਾਣਕੇ, ਪਹਿਚਾਣਕੇ ‘ਅਨੁਭਵ’ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਣਦਾ ਹੈ ।
 ਮਨ ਦੀਆਂ ਸੁਰਤੀਆਂ — ਬਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ—
 — ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਮੋੜਕੇ
 — ਇਕਾਗਰ-ਚਿਤ ਹੋ ਕੇ
 — ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਅੰਧ ਗੁਬਾਰ ਨੂੰ ਚੀਰ ਕੇ
 — ‘ਭੁਲ’ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ
 — ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ
 — ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ
 — ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਦਰਿ-ਕਰਮ ਦੁਆਰਾ
ਸਬਦ-ਸੁਰਤ ਦਾ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨ-ਤਨ-ਹਿਰਦੇ ਦਾ ‘ਅੰਧ-ਗੁਬਾਰ’ ਜਾਂ **ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵਾ** ਇਉਂ ਉਡ-ਪੁਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਹਨੇਰ !
 ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਸਹਜ ਘਰੁ ਪਾਇਆ ॥
 ਮਿਟਿਆ ਅੰਧੇਰਾ ਚੰਦੁ ਚੜਿਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੩੯੩)
 ਇਹੋ ਹੀ ਅੰਦਰਲੀ ਅਨੁਭਵੀ ਆਤਮਿਕ ਅਵਸਥਾ ਜਾਂ ਬੁਧ ਬਦਲੀ ਸਿਧ ਪਾਈ ਦਾ ਇਲਾਹੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਹੈ — ਜਿਸਦੀ ਬਾਬਤ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਵਾਲੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ।
 ‘ਸਬਦ-ਸੁਰਤ’ ਦੇ ਮੇਲ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਜੀਵ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਆਤਮਿਕ ਬਰਕਤਾਂ ਨਸੀਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮਿਕ ਅਨੰਦ, ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਸਦੀਵੀ ਸੁਖ ਦੀ ਠੰਢਕ ਵਰਤ ਜਾਂਦੀ ਹੈ —
 ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਸੁਖ ਉਪਜੈ ਪ੍ਰਭ ਰਾਤਉ ਸੁਖ ਸਾਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੨)
 ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚਿ ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਸਹਜਿ ਬਿਲਾਸੀ ।
 (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੧੫/੨੧)

then the innate, subtle effect of *Gurbani*’s underline meanings -
 reflect upon it
 infect it
 hit it
 bring about the realization of the being within
 then our mind becomes ‘**enlightened**’ and through the ‘**Subtle-Consciousness**’
 discovers, discerns and ‘**realizes**’ the-
 ‘*Naam*’
 ‘*Shabad*’
 ‘Life Current’
 ‘*Hukam*’
 and enjoys it.
 The mind’s reflections - inclinations

- are **turned around** from the *Mayaci* world
  - with **single minded concentration**
  - **cut through the pitch darkness** of ignorance
  - come out of ‘**lapse/neglect**’
  - doing *Simran* with remembrance
  - **participating** in the *Sadh Sangat*
  - through *Gurprasad*, Divine Grace & Blessing
- the union of the Shabad-Consciousness takes place.**

In this way the ‘ignorance’ or **doubt ridden fallacy** of our mind, body and heart disappears just as darkness vanishes when the sun rises!

*By Guru’s Grace I have easily obtained the bliss Name.
 The darkness is dispelled, and the moon of wisdom has risen.*

393

This is the **Divine Miracle** of the **Intuitional Spiritual State within or the change of intellect to dawn of wisdom** about which the externally oriented *Mayaci* world beings have no understanding.

Through the union of the ‘**Shabad – Consciousness**’ and the Grace of the Guru, man receives all the Divine blessings which create within us spiritual bliss, eternal comfort and calmness of the Lord’s love.

*By fixing attention on the Divine Word, happiness is produced.
 Imbued with the Lord, sublime joy emanates.*

62

In the Sadh Sangat world (aura), Shabad-Consciousness meditation naturally enjoy the bliss of highest spiritual level.

VGB 15/21

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਪਿਰਮ ਰਸੁ ਅਕਥ ਕਹਾਣੀ ਕਥੀ ਨ ਜਾਈ ।
(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੧੬/੧੦)

ਸਬਦਿ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵਲੀਣੁ ਹੋਇ ਦਰਗਹ ਮਾਣ ਨਿਮਾਣਾ ਪਾਏ ।
(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੮/੨੪)

‘ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ’ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ‘ਤੱਤ-ਸਬਦੁ’ ਜਾਂ ‘ਸਬਦ-ਗੁਰੂ’ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ।

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਬਿਨੁ ਆਵੈ ਜਾਵੈ
ਪਤਿ ਖੋਈ ਆਵਤ ਜਾਤਾ ਹੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੩੧)

ਪਰ ਇਹ ‘ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ’ ਦੀ ਕਮਾਈ ਸੌਖੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੀ ‘ਸੁਰਤਿ’ ਮਾਇਆ ਦੇ ‘ਬਹੁਰੰਗਾਂ’ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋ ਕੇ ਰਸ ਲਈ ਨਵੀਨਤਾ ਜਾਂ ਭਿੰਨਤਾ ਲੋੜਦੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਚਾਟ ਹੋ ਕੇ ਚੁਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਖਿਸਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ !

ਮਾਇਆ ਚਿਤ੍ਰ ਬਚਿਤ੍ਰ ਬਿਮੋਹਿਤ ਬਿਰਲਾ ਬੁਝੈ ਕੋਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੮੫)

ਇਸ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ‘ਸੁਰਤਿ’ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਮਾਇਕੀ ਰਸਾਂ ਤੋਂ ਮੋੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ‘ਅਨਤ ਤਰੰਗਾਂ’ ਵਾਲੀ ਰਸੀਲੀ ਤੇ ਵਿਸਮਾਦੀ ‘ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ’ ਅਤੇ ਰੰਗੀਲੀ ‘ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤੀ’ ਦੇ

ਬਾਰੰਬਾਰ ‘ਸਿਮਰਨ’ ਅਭਿਆਸ

ਦੁਆਰਾ ਨਵੀਂ ਤੇ ਉਚੇਰੀ ਜੀਵਨ-ਸੇਧ ਵੱਲ ਤੋਰਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤਿ ‘ਮਾਇਕੀ ਰਸਾਂ-ਕਸਾਂ’ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ —

ਵਿਸਮਾਦੀ ਸਿਫਤ

ਪ੍ਰੇਮ

ਪਿਆਰ

ਚੁਪ-ਪ੍ਰੀਤ

ਸ਼ੁਕਰ

ਅਰਦਾਸ

ਭੈ-ਭਾਵਨੀ

ਬੈਰਾਗ

ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਵਲਵਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਡਾਰੀਆਂ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ‘ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ’ ਦੇ ਮੇਲ ਲਈ, ਜਾਂ ‘ਮਨਮੁਖ’ ਤੋਂ ‘ਗੁਰਮੁਖ’ ਬਣਨ ਲਈ ਭਾਵਨਾ-ਸਹਿਤ ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ‘ਸਿਮਰਨ’ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ।

ਪ੍ਰਭੂ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਅਨਦਿਨ ਜਾਗੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੬੨)

ਬਾਰੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਜਪੀਐ ॥

ਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਇਹੁ ਮਨੁ ਤਨੁ ਧ੍ਰੁਪੀਐ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੮੬)

—ਚਲਦਾ

The story of the Beloved's relish in, Shabad -Consciousness meditation, cannot be told or narrated. VBG 16/10
Shabad -Consciousness meditation bestows honor in God's Court to those without honor (in this world). VBG 8 / 24

Without the **union** of ‘*Shabad-Consciousness*’ there is no other path that goes towards ‘*Shabad-Essence*’ or the ‘*Shabad-Guru*’.

Without reflection on the Guru's Word, he suffers transmigration, loses honor and continues coming and going. 1031

But this practice of ‘*Shabad-Consciousness*’ is not easy because through numerous births, our ‘consciousness’ has been absorbed in the *Maya's* ‘**multiple hues**’ and needs the relishes of novelty or variety, failing which it gets bored and quietly **slips away**.

Fascinating is the marvelous picture of Maya and only a few understand this. 485

For this reason, to divert our ‘consciousness’ from the numerous *Mayaci* attractions and link us with the ‘**Infinite wavelengths**’ of the Lord’s melodies, ‘**wonderous praise**’, colorful ‘**love-filled worship**’ through the -

repetitive practice of ‘Simran’

the Satguru has shown a new and lofty direction for life. In this way our consciousness comes out of the ‘*Mayaci* attractions’ and takes root in the -

wondrous praise

affection

love

silent love

gratitude

supplication

awe filled sentiments

freedom from worldly desires

spiritually filled flights of the Lord. In this way for the union of the ‘*Shabad-Consciousness*’ or to become a ‘*Gurmukh*’ from ‘*Manmukh*’ it is essential to **go within with faith and love, and practice ‘Simran’**.

By Lord's meditation man remains watchful night and day. 262

Again, again and again utter thou Lord's name.

By drinking the Name-Nectar, this soul and body are satiated. 286

- Continued.